

Onderwerp: Huishoudelijke hulp vanaf 2015

Schiermonnikoog, 4 september 2014

Aan de Gemeenteraad

Samenvatting

Op 1 januari 2015 wordt de nieuwe Wmo 2015 van kracht. Deze nieuwe wet gaat gepaard met forse kortingen op de nieuwe taken, die aan de gemeenten worden opgedragen, maar ook op de huidige taken. Dit voorstel heeft betrekking op de nadere uitwerking van de huishoudelijke ondersteuning vanaf 2015. Het advies is om te kiezen voor het scenario, waarbij alle indicaties voor Huishoudelijke Hulp 1 per 1 januari 2015 worden beëindigd en worden ondergebracht in een (voorliggende) algemene voorziening. Voor huishoudens, die deze ondersteuning wel nodig hebben, maar dit niet zelf kunnen betalen, wordt een vangnetregeling via de bijzondere bijstand ontwikkeld.

Inleiding

De Eerste Kamer heeft op 8 juli jl. ingestemd met de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015). Dit betekent voor de zes samenwerkende NOF-gemeenten dat er aan huishoudelijke hulp (HH) per 2015 een nieuwe invulling dient te worden gegeven vanwege onder meer de taakstelling van $\pm 32\%$ die het rijk oplegt. Daarnaast past het rijk op de nieuwe taken die onder de Wmo 2015 worden gebracht een taakstelling toe van zo'n 11%. Bij de nieuwe invulling van HH sluiten wij aan bij de speerpunten, zoals vastgelegd in de Kadernota voor de 3D's: "samen leven, zorg voor elkaar". Deze speerpunten zijn:

1. Alle inwoners staan centraal.
2. Iedereen kan meedoen.
3. Preventie aan de voorkant en dichtbij de burger.
4. Eigen kracht is de basis.
5. We zorgen voor mensen in kwetsbare situaties.
6. Integrale benadering: Eén gezin/cliënt, Eén aanpak, Eén regisseur en (waar mogelijk), Eén budget.
7. Gemeente voert regie en stuurt op resultaten.

Daarnaast is de taakstelling opgelegd dat het door het rijk beschikbaar gestelde budget leidend is voor de activiteiten in het sociaal domein.

De Wmo 2015 biedt de gemeenten meer ruimte om de ondersteuning voor de huidige en de nieuwe taken op een andere manier in te richten. Dat geldt ook voor het ondersteunen van burgers door middel van huishoudelijke hulp. In dat kader adviseren wij te besluiten om de indicaties huishoudelijke hulp van cliënten met type HH1 (= schoonmaakwerk etc.) per januari 2015 te beëindigen of niet te verlengen. Burgers worden hierdoor weer zelf verantwoordelijk voor huishoudelijke hulp. Zij kunnen daarvoor gebruikmaken van (voorliggende) algemene voorzieningen als de particuliere hulp. Een algemene voorziening kan bestaan uit diensten, activiteiten of zaken die toegankelijk zijn voor specifieke groepen of voor de gehele bevolking. Een algemene voorziening is in principe toegankelijk voor iedereen, zonder dat er een uitgebreide toegangstoets door de gemeente gedaan wordt. Andere voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld een maaltijdvoorziening, klussendienst, wasserette e.d.

Toelichting

De NOF-gemeenten hanteren twee type indicaties HH, te weten:

- HH1: een hulp verricht in de woning van de cliënt schoonmaakwerkzaamheden, en
- HH2: de hulp begeleidt de cliënt met complexe problematiek zoveel mogelijk bij het schoonmaken.
-

Wij adviseren in dit rapport alleen over het beleid dat betrekking heeft op cliënten met een indicatie HH1. Cliënten met een indicatie HH2 worden ontzien vanwege hun specifieke problematiek (sluit aan bij speerpunt 5: zorgen voor mensen in kwetsbare situaties). HH2 wordt straks in de vorm van een maatwerkvoorziening op grond van de Wmo 2015 opgenomen in het individuele zorgplan.

Om de opgelegde taakstelling voor de HH per 2015 financieel op te kunnen vangen zien we landelijk dat de gemeenten een voorkeur hebben voor een van de twee volgende scenario's:

1. de indicaties HH1 tot en met 3 uren per week van cliënten worden beëindigd en onder een algemene voorziening (AV) gebracht;
2. alle indicaties HH1 van cliënten worden beëindigd en onder een AV gebracht.

Argumenten om te kiezen voor scenario 2

Wij willen binnen de financiële kaders en de uitgangspunten van het sociale domein huishoudelijke hulp opnieuw vormgeven. Daarom adviseren wij u voor scenario 2 te kiezen, want:

- a) De Wmo 2015 is gericht op het versterken van de zelfredzaamheid en de participatie van onze burgers. Burgers die daartoe op eigen kracht of met behulp van de mantelzorg of andere personen uit hun sociale netwerk in staat zijn, kunnen eventueel gebruikmaken van een AV die voor iedereen toegankelijk is. Uiteraard mogen burgers het schoonhouden van hun woning ook anders regelen.
In de Wmo 2015 is dan ook niet meer vastgelegd dat de HH1 zoals wij die nu kennen nog door de gemeenten dient te worden gecompenseerd;
- b) Burgers met hulpvragen blijven vaker en langer thuis wonen. Daardoor neemt ook de complexiteit van zorgvragen en de daarmee samenhangende uitgaven op grond van de Wmo 2015 voor de gemeenten toe. Budget dat niet voor HH1 wordt ingezet komt deels beschikbaar voor een meer samenhangend zorgplan waar ook HH2 per 2015 onderdeel van uit zal maken;
- c) De 32% bezuiniging wordt over de volle breedte HH toegepast, dus treft ook het duurdere product HH2. Wij verwachten dat deze voorziening in de toekomst vaker in een zorgplan als oplossing wordt opgenomen (door de meer complexe problematiek) met als gevolg hogere uitgaven;
- d) Er ontstaat een hernieuwde vorm van solidariteit. Burgers regelen zelf weer de lichte ondersteuning als HH1, de gemeenten ondersteunen met hun (afnemend) Wmo-budget burgers met meervoudige en toenemende zorgvragen via onder meer HH2.
- e) Burgers die hun huis niet zelf kunnen schoonmaken kunnen voor een particuliere hulp in de vorm van een AV bijvoorbeeld terecht bij diverse thuiszorginstellingen. Dit kunnen ook de thuiszorginstellingen zijn waarmee wij nu een (aflopende) overeenkomst hebben voor het leveren van huishoudelijke hulp.
- f) Burgers waarvoor HH1 noodzakelijk is, maar het niet kunnen betalen, kunnen aanspraak maken op een vergoeding op grond van een nog te ontwikkelen bijzondere bijstandsregeling.
- g) Scenario 2 geeft voldoende resultaat om de rijksbezuinigingen op te vangen en de meest kwetsbare groepen inwoners te ontzien, maar er resteert dan nog wel een stevig structureel nadeel voor de gemeente.

De financiële vertaling is uitgewerkt in bijlage 1.

Juridisch kader

Overgangsrecht

In de Wmo 2015 is voor de huidige cliënten HH geen overgangsrecht opgenomen. Gemeenten zullen cliënten echter op grond van de Algemene wet bestuursrecht een redelijke overgangstermijn moeten bieden voordat hun voorziening wordt beëindigd. De VNG adviseert drie tot zes maanden. Om aan deze termijn te kunnen voldoen en vanwege de financiële risico's, is het van belang dat de gemeenteraad medio september a.s. de besluitvorming afrondt zodat het nieuwe beleid HH per 1-1-2015 in werking treedt. Wij informeren vervolgens de cliënten voor 1 oktober 2014. Het is de bedoeling, dat de betrokken personen daaraan voorafgaande door individuele gesprekken op de hoogte worden gesteld.

Wij kennen in dit verband een tweetal cliëntgroepen HH1, t.w.:

- Cliënten HH1 waarvan de indicatie eindigt op 31 december 2014. Zij ontvangen een informatiebrief.
- Cliënten HH1 met een doorlopende indicatie in 2015. Zij ontvangen een beschikking en hebben de mogelijkheid bezwaar en beroep aan te tekenen.

Het aanbieden van HH1 in de vorm van een algemene voorziening (AV)

Uit rechtspraak blijkt dat gemeenten burgers een AV kunnen aanbieden, indien:

- De AV(-HH1) voor de burger een geschikte voorziening is;
- De AV daadwerkelijk beschikbaar is;
- De burger de AV kan betalen.

Onze gemeenten voldoen aan de drie voorwaarden. De medewerkers van de nog te vormen gebiedsteams zullen straks in hun (keukentafel)gesprekken met belanghebbenden aan de orde stellen of een AV een geschikte voorziening is. Thuiszorg Het Friese Land kan voor de uitvoering zorgen. En tot slot ontwikkelen wij een vangnetregeling via de bijzondere bijstand voor burgers die HH1 via een AV niet kunnen betalen.

Huidige verordening Wmo is van kracht

Nadat de besluitvorming over dit onderwerp is afgerond, ontvangen de cliënten met een doorlopende indicatie HH1 per 2015 een nieuw besluit (beschikking). Dit besluit wordt gebaseerd op de huidige Verordening Wmo. Immers de nieuwe verordening Wmo is nog niet door de gemeenteraad vastgesteld en treedt niet eerder in werking dan per 2015.

Overeenkomst met de huidige thuiszorgaanbieder

Onze gemeente heeft een overeenkomst huishoudelijke verzorging gesloten met Thuiszorg Het Friese Land. Wij hebben de Thuiszorg op de hoogte gesteld van ons voornemen, zoals dat in dit voorstel is neergelegd.

Vangnetregeling via de bijzondere bijstand

We ontwikkelen voor de sociaal minima waarvoor HH1 noodzakelijk is maar die het niet kunnen betalen een vangnetregeling via de bijzondere bijstand. Daarbij kijken we ook naar omringende gemeenten hoe zij dit oppakken. Het bijzondere bijstandsbeleid moet hiervoor worden aangepast en wordt later dit jaar aan het college en vervolgens uw gemeenteraad ter besluitvorming voorgelegd. Tevens zijn de gemeenten in Fryslân in gesprek met De Friesland over de mogelijkheden om deze post vanaf 2016 onder te brengen in de AV Frieso.

Gevolgen voor de ambtelijke organisatie

Een deel van de huidige werkzaamheden van de Wmo-consulenten bestaat uit het beoordelen van de verzoeken tot huishoudelijke ondersteuning. Het merendeel van de cliënten zal voortaan zelf de ondersteuning organiseren en betalen en een deel zal financiële ondersteuning aanvragen via de bijzondere bijstand. Voor het beoordelen van de bijzondere bijstand zijn de komende tijd op hoofdlijnen twee vragen van belang:

1. Zijn de kosten noodzakelijk?
2. Voldoet de inwoner aan de inkomens- en vermogensbepalingen (draagkrachtprincipe)?

De vraag is wie straks deze werkzaamheden gaat uitvoeren. Het gebiedsteam of de sector Inkomen? Eventueel een combinatie van beide sectoren? De functie van de Wmo-consulent (meitinker, specialist) is de afgelopen tijd al veranderd door het kantelingsproces dat de gemeenten in gang hebben gezet. Daardoor wordt er onder meer tijdens het keukentafelgesprek een andere inzet van hen gevraagd. Binnen onze uitvoeringorganisatie(s) zullen wij de afweging moeten maken wie de noodzaak en het voldoen aan inkomens- en vermogensbepaling gaat vaststellen. Er kan dus een verschuiving van de werkzaamheden plaatsvinden. Aangezien dit nog niet geheel duidelijk is, houden wij in eerste instantie de uitvoeringslasten op hetzelfde niveau.

Financiën

De financiële gevolgen van het rijksbeleid worden verwerkt in de begroting 2015. Het financiële uitgangspunt was ten tijde van de meicirculaire dat kortingen binnen de WMO opgevangen moeten worden. Dit blijkt in beide niet mogelijk. Er resteert bij beide scenario's een tekort, waarbij scenario

twee nog het beste uitpakt. Daarbij wordt ook rekening gehouden met het ontwerpen van een bijzondere bijstandsregeling voor burgers die HH1 zelf kunnen regelen maar het niet kunnen betalen.

Hiertoe moet in de begroting 2015 een nieuwe productcategorie worden opgenomen (compensatie HH1). De uitgaven van deze regeling worden onttrokken aan het budget dat anders zou worden geraamd voor HH1 (6.622.10.4 Huishoudelijke verzorging (WMO)).

Burgers die gebruikmaken van een AV betalen aan de gemeenten geen eigen bijdrage. Wij maken immers geen kosten voor deze voorziening. De geschatte verlaging van de inkomsten aan eigen bijdragen in de gemeentebegroting zijn ook meegenomen bij de financiële uitwerking. (zie bijlage 1)

Uiteindelijk leidt dit voorstel tot het volgende financieel overzicht, dat verwerkt zal worden in de begroting 2015:

Omschrijving	€	€	€
Korting 2015 volgens meicirculaire			41.780
Bezuiniging HH1		57.000	
Af: Reservering vangnetregeling HH voor minima		-15.600	
Af: Afname eigen bijdrage		-22.260	
Netto bezuiniging			19.140
Nadeel			22.640

Conclusie:

Met het laten vervallen van de HH1, daarnaast compensatie van de minima (tot 100% van de bijstandsnorm) en de afname van de eigen bijdrage is weliswaar een bezuiniging te realiseren, maar resteert nog steeds een nadeel van € 22.640 structureel.

Communicatie

Burgers en organisaties worden na de besluitvorming HH1 door de gemeenteraad voor 1 oktober a.s. via een informatiebrief of beschikking in kennis gesteld. Ook zal er een persbericht uitgaan. Verder is het de bedoeling, dat de coördinator van de Thuiszorg (Tineke Mozes) de betrokken mensen vooraf informeert en wanneer dat nodig is, mogelijke oplossingen in beeld brengt.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog,
de secretaris, de burgemeester,

B. Boelens

J. Stellinga